שבוע דִּינָה

קהילות וארגונים למען מוגנות ומניעת פגיעות מיניות

שבוע דינה, ביוזמת הרבנית שרה סגל־כץ, מתקיים מדי שנה סביב פרשת "וישלח" וסיפורה של דינה המקראית, ומזמין אותנו להתבונן באחריות שלנו כיחידים וכקהילה למניעת פגיעות מיניות וליצירת מרחבים בטוחים ומוגנים.

עיון בהיאלמותה של דינה

עיון בדמותה של דינה נוכח האונס שעברה, מבלי שקולה נשמע בפסוקים,

הלימוד מיועד לתלמידי תיכון ומכינות

פתיחה

בכל פרשת שכם ודינה, דינה אינה מוציאה הגה. בזמן שהגברים סביבה – אביה, אחיה, שכם וחמור – מנהלים משא ומתן מעל ראשה, קולה נעדר לחלוטין. נעיין בשאלה: **האם קולה של דינה מושתק לחלוטין, או שניתן לשמוע אותו בין השורות? ומהי משמעות השתיקה הזו?**

רגעי ההיאלמות

קראו את הפסוקים ושימו לב לרגעים שבהם דינה פסיבית או שותקת:

בראשית ל"ד

(א) וַתֵּצֵא דִינָה בַּת-לֵאָה אֲשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לִרְאוֹת בִּבְנוֹת הָאָרֶץ: (ב) וַיַּרְא אֹתָהּ שְׁכֶם בֶּן-חֲמוֹר הַחִוִּי נְשִׂיא הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ וַיְעַנֶּהָ: (ג) וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַּת-יַעֲקֹב וַיֶּאֱהַב אֶת-הַנַּעֲרָ וַיְדַבֵּר עַל-לֵב הַנַּעֲרָ: ... (יג) וַיַּעֲנוּ בְנֵי-יַעֲקֹב אֶת-שְׁכֶם וְאֶת-חֲמוֹר אָבִיו בְּמִרְמָה... (כו) וְאֶת-חֲמוֹר וְאֶת-שְׁכֶם בְּנוֹ הָרְגוּ לְפִי-חָרֶב וַיִּקְחוּ אֶת-דִּינָה מִבֵּית שְׁכֶם וַיֵּצֵאוּ:

פסוק ג׳

"וַיְדַבֵּר עַל לֵב הַנַּעֲרָ" – שכם מדבר אליה, אך תשובתה נעדרת. **מה** לדעתכם היא עונה, ו**מדוע** איננו שומעים/ות זאת?

פסוק כ"ו

"וַיִּקְחוּ אֶת דִּינָה מִבֵּית שְׁכֶם וַיֵּצֵאוּ" – דינה נלקחת שוב, הפעם בידי אחיה. **האם** רצונה בא לידי ביטוי ברגע זה?

בין אונס, פיתוי וחרפה

הפרשנים מנסים לפענח את חווייתה של דינה דרך המילים "וַיְעַנֶּהָ" ו"וַיְדַבֵּר עַל לֵב", עיינו בשלושת המקורות הבאים:

רמב"ן על בראשית ל"ד:ב׳

כִּי כָּל בֵּיאָה בְּאָנְסָהּ תִּקָּרֵא עִנּוּי... וְיֵגִיד הַכָּתוּב כִּי הָיְתָה אֲנוּסָה וְלֹא נִתְרַצִּית לִנְשִׂיא הָאָרֶץ, לְסַפֵּר בְּשִׁבְחָהּ.

ביאור יש"ר על התורה, בראשית ל"ד:ג׳

"וידבר על לב הנערה" – דברים המתיישבים על הלב, כי היתה מצטערת על חלול בתוליה ובוכה תמיד, ולא היתה מתרצת אליו.

בראשית רבה פ׳:י״א

"וַיִּקְחוּ אֶת דִּינָה" – רַבִּי יוּדָן אָמַר: גּוֹרְרִין בָּהּ וְיוֹצְאִין... אָמַר רַב הוּנָא: אָמְרָה "וַאֲנִי אָנָה אוֹלִיךְ אֶת חֶרְפָּתִי?", עַד שֶׁנִּשְׁבַּע לָהּ שִׁמְעוֹן שֶׁהוּא נוֹטְלָהּ.

שאלות לדיון:

לפי הרמב״ן ובעל ביאור יש״ר, שתיקתה של דינה נובעת מהלם, צער והתנגדות פנימית. לעומתם, בראשית רבה מתאר שאחיה נאלצו לגרור אותה החוצה.

מה עוצר את דינה מלצאת לפי המדרש?

האם הפתרון שמציע שמעון (לשאת אותה לאישה) נותן מענה לכאבה של דינה, או ל"כבוד המשפחה"?

בזמן הזה - שיר מהכאן והעכשיו

קראו את השיר הבא בעיון - **כיצד** מופיע הקול שלא נאמר, זמן רב לאחר שהמעשה לכאורה 'הסתיים'?

קולה המושתק של דינה

הרבה אסנת אלדר

בֵּין הַקּוֹלוֹת הָרַבִּים שֶׁבְּתוֹכֵנוּ
חָבוּי קוֹל קָדוּם וּפָגוּעַ,
הָרוֹעֵד בִּדְמָמָה כִּבְכָל אוֹתָם לֵילוֹת רַבִּים מִדַּי
שֶׁבָּהֶם סָפַר לְאָחוֹר, עַד שֶׁיִּגָּמֵר.
זֶעָה שֶׁמְּפַעֵם מַדְבִּיקָה אֶת כְּנָפָיו הַשְּׁבוּרוֹת בְּמַעֲמַקֵּי לַיְלָה מַבְעִית,
אֵינָהּ מַבְחִינָה בֵּין זִכָּרוֹן שֶׁפָּלַשׁ בְּכוֹחַ, לְמִצְיאוּת.
עוֹרוֹ מִסְתַּמֵּר דַּוְקָא בָּרְגָעִים הַסְּתָמִיִּים שֶׁל הַחֻלִּין-
נְסִיעָה בָּרַכֶּבֶת,
יְשִׁיבַת הַנְהָלָה,
שִׁיר מִתְנַגֵּן בָּרַדְיוֹ,
וּלְרֶגַע, הוּא נֶעֱלָם בְּעִסָּה רִטְבָּה שֶׁל עָבָר קָדוּם וְהַוֶּה מִתְמַשֵּׁךְ.

קוֹלוֹ שֶׁל הַזְּמַן הַזֶּה
מְהַדְהֵד אֶת קוֹל הַיָּמִים הַהֵם,
וְלִשְׁנֵיהֶם אֵין מְנַחֵם.

איך היה לכם.ן הלימוד? נשמח לשמוע מכם.ן!
סרקו את הברקוד, ספרו לנו איך היה, ואם תרצו העלו גם תמונה מהמפגש